

Փոքր հիվանական կայան կառուցելու գծով Հայաստան կը բանակցի 5 երկիրներու հետ

1 շուկտեմբերին, Ազգային ժողովին մէջ, վարչապետ Նիկոլ Փաշինեան անդրադարձաւ նոր հիվանական կայանի մը կառուցման մասին խորհրդի կատարած յայտարարութեան՝ նշելով, որ անկախ որոշ չափով սխալ մեկնաբանուած է: «Ես մի անգամ ասել եմ, որ պետք չի գործընկերութիւնը շփոթել ամուսնութեան հետ: Ամէն այցից յետոյ մեկնաբանութիւններ են հնչում, որոնք կարիք ունեն պարզաբանման: Նախկինում մենք խօսել էինք նոր ատոմային ռէակտոր (*հիվանական բարդ կամ մարտկոց*) կառուցելու մեր փնտռութիւններ մասին, ես միջազգային մամուլի արծազանգներէից հասկացայ, որ մեր դիրքորոշումը կամ լաւ պարզաբանուած չէ, կամ պարզապէս այդ պարզաբանումը չի հասել հասցեատէրերին: Մենք կայացրել ենք ռազմավարական որոշում, որ մեր յաջորդ ռէակտորը լինելու է փոքր մոդուլային (*համեմատաչափ*): Ո՛ւմ հետ ենք մենք կառուցելու այն: Մենք մեր բոլոր գործընկերներին, որոնք նման տեխնոլոգիա (*արհեստագիտութիւն*) ունեն, բոլորին հարցրել ենք՝ դուք կը ներդրուե՞ք, եթէ մենք այս թեման քննարկենք միւսների հետ: Բոլորն ասել են՝ ոչ: Երբ ես գնում եմ Մոսկուա, բոլորն ասում են՝ վերջ, ւրեմն Մոսկուայի հետ է կառուցուելու, Ա.Մ.Ն.-ի հետ յուշագիր ենք ստորագրում ու գնում Մոսկուա, ասում են՝ յուշագիրը ստորագրեցին, ինչի՞ գնացին Մոսկուա: Գնում ենք Չինաստան, ասում են՝ չհասկացանք: Մենք շատ թափանցիկ ասել ենք, որ ես պահին ուզում ենք ստանալ առաջարկներ եւ մենք նման խօսակցութիւն ունենք եւ Ա.Մ.Ն.-ի հետ, եւ Ռ.Դ.-ի հետ, եւ Չինաստանի հետ, եւ Ֆրանսիայի հետ: Մենք քաղաքական բաղադրիչ չենք դնում, մենք ասում ենք՝ կոմերցիոն (*առեւտրի*) առումով պետք է նայենք, թէ որ առաջարկն է մեզ ձեռնադրու եւ ընտրութիւն կատարենք ըստ այդմ: Այս թեմայով երկխօսութիւն ունենք 5 գործընկերոջ հետ, եւ եղ խօսակցութիւնները գործնական են: Մեր աշխատանքային խմբերը այցելում են կամ պիտի այցելեն տարբեր տեղեր, տեսնելու, ուսումնասիրելու, պարզելու: Միւս կողմից էլ մենք պետք է առաջիկայ 1-2 տարում որոշում կայացնենք ու պայմանագիր կնքենք եւ դա չի ունենալու աշխարհաքաղաքական ու արտաքին քաղաքական ենթատեքստ: Մենք ուզում ենք փոքր միջուկային ռէակտոր եւ ուզում ենք դա առաւել լաւ գնով, առաւել անվտանգ տեխնոլոգիայով եւ նաեւ ներդրման յետգնման հնարաւորինս կարճ ժամկետում: Խնդրում եմ, սրա տակ ոչ ոք աշխարհաքաղաքականութիւն չփնտրի», յայտնեց Փաշինեան:

Եւրոպական դատարանը Պաքուէն կը պահանջէ հայ գերիներուն գծով հաշուետուութիւն

Մարդու իրաւունքներու եւրոպական դատարանը Ատրպեյճանէն կը պահանջէ Պաքուի բանտերուն մէջ պահուող 23 հայ գերիներու պահման եւ առողջական վիճակի մասին միւսել 4 Նոյեմբեր հաշուետուութիւն ներկայացնել: Եւրոպական դատարանին մէջ հայ գերիներու շահերու ներկայացուցիչ Սիրանուշ Սահակեան «Ազատութիւն» ծայնասփիւռի կայանին փոխանցած է, թէ Յուլիսին ատրպեյճանական կողմը դատարանին միջնորդած էր վերցնել հաշուետուութիւն ներկայացնելու իր պարտականութիւնը: Սակայն, Հայաստանի կառավարութեան եւ եւրոպական դատարանին մէջ գերիներու ներկայացուցիչներու առարկութիւններէն ետք դատարանը ի վերջոյ մերժած է Ատրպեյճանի միջնորդութիւնը եւ Պաքուի պարտաւորեցուցած հայ գերիներու մասին տեղեկութիւն ներկայացնել: Պաքուի բանտերուն մէջ գտնուող հայ գերիները շուրջ 3 ամիսէ ի վեր յայտնուած են կատարեալ մեկուսացման

մէջ, որեւէ միջազգային անկախ կառոյց անոնց հետ չէ տեսակցած: Անոնց պահման, առողջական ու հոգեբանական վիճակին մասին տեղեկութիւն չկայ: Կարմիր խաչի միջազգային կոմիտէի ներկայացուցիչները վերջին անգամ հայ

գերիներուն հետ տեսակցած էին Յունիսին: Միջազգային կառոյցը Սեպտեմբերէն Ատրպեյճանի իշխանութիւններուն պահանջով վերջնականապէս դադրեցուց Պաքուի մէջ իր գործունեութիւնը:

Թուրքիոյ ապահովութեան խորհուրդը կ'աջակցի Հայաստանի հետ յարաբերութիւններու կարգաւորման

«TURKISH AIRLINES»-ը դէպի Երեւան կանոնաւոր ուղիղ թռիչքներու պիտի սկսի

Թուրքիոյ Ազգային ապահովութեան խորհուրդը վերահաստատեց իր աջակցութիւնը Հայաստանի հետ յարաբերութիւններու կարգաւորման ջանքերուն, կ'ըսուի խորհուրդի նիստէն ետք հրապարակուած հաղորդագրութեան մէջ: Նիստը վարեց Նախագահ Ռեճեփ Թայիփ Էրտողան: Խորհուրդը կ'ընդգծէ նաեւ Ատրպեյճանի եւ Նախիջեւանի միջեւ երթելի հաղորդակցութեան միջանցքին կարեւորութիւնը, «որ պիտի ծառայէ տարածաշրջանի բոլոր երկիրներու շահերուն»: Ատր գուգահեռ, Թուրքիոյ մեծագոյն՝ «Turkish Airlines» ազգային ճամբորդական գիծերը Նախօրէին յայտարարեցին, որ դէպի Երեւան կանոնաւոր ուղիղ թռիչքներու պիտի սկսին: Ամերիկեան «Bloomberg»-ը այս մասին կը նշէ, որ Անգարայի մէջ այս որոշումը տրուած է այնպիսի շրջանի մը, երբ աշխուժացած են ջանքերը դրացի երկրին հետ յարաբերութիւնները կարգաւորելու ուղղութեամբ: «Bloomberg»-ը կ'ընդգծէ, որ Երեւան եւ Անգարան նոր թափ

հաղորդած են յարաբերութիւններու բարելաման՝ հիմնուելով Միացեալ Նահանգներու միջնորդութեամբ իրականութիւն դարձած խաղաղութեան համաձայնագիրին վրայ, որ կնքուեցաւ Հայաստանի եւ Թուրքիոյ դաշնակից Ատրպեյճանի միջեւ:

Ընդդիմադիր պատգամաւորներ Ե.Խ.Խ.Վ.-ի համագեկուցողներուն ներկայացուցին Հայաստանի վերջին գործընթացները

Եւրոպական խորհրդարանի խորհրդարանական վեհաժողովին մէջ Հայաստանի Ազգային ժողովի պատուիրակութեան ընդդիմադիր անդամներ Արմէն Գեորգեան, Արմէն Ռուստամեան եւ Հայկ Մամիջանեան հանդիպում ունեցան Ե.Խ.Խ.Վ.-ի Հայաստանի գծով համագեկուցողներ Պորիանա Ապերկի եւ Փիեռո Ֆասինոյի հետ: Հանդիպումին ընթացքին, հայ պատգամաւորները եւրոպացի գործընկերներուն ներկայացուցին իրենց տեսակէտները Հայաստան-Ատրպեյճան յարաբերութիւններու ներկայ վիճակին, Հայաստանի ապահովական մարտահրաւերներուն եւ Ատրպեյճանի մէջ պահուող հայ գերիներուն վերաբերեալ: Համագեկուցողներուն ներկայացուցեալ նաեւ Հայաստանի մէջ ընթացող հակաժողովրդավարական գործընթացները՝ մասնաւորաբար քաղաքական բանտարկեալներու հարցը:

Հարցազրույց

Հ.Օ.Մ.-ի Հայաստանի Շրջանային վարչութեան ատենապետուհի Մարո ԲԷՂԻՉԵԱՆԻ հետ

Յասմիկ Բալեան – Հորիզոն

2025 թուականի Փետրուարին Հայ Օգնութեան Միութեան (Հ.Օ.Մ.) նախաձեռնութեամբ մեկնարկել է արցախցիներին տներով ապահովելու նոր ծրագիր, որը կոչւում է «Յոյսի օճախ»։ Այն կարճ ժամանակում մեծ ժողովրդականութիւն է գտել սփիւռքում 7 բազմաթիւ կառոյցներ, սփիւռքայաւիեր ֆինանսական միջոցներ են յատկացրել այդ ծրագիրը կեանքի կոչելու համար։

«Հորիզոն»-ի թղթակիցը գրուցել է Հ.Օ.Մ.-ի Հայաստանի Շրջանային վարչութեան ատենապետուհի Մարո ԲԷՂԻՉԵԱՆԻ հետ, որը մանրամասներ է ներկայացրել ծրագրի մասին։

«Հ.Օ.Մ.-ը հայ ժողովրդի ծոցից ծնուած կազմակերպութիւն է, եւ միշտ փորձում է իր ժողովրդին օգտակար լինել։ Այս վերջին տարիներին, երբ արցախցիները բռնի տեղահանուելուց յետոյ հաստատուեցին Հայաստանում, չուզեցինք, որ այստեղից էլ այլ երկիր տեղափոխուեն ու ցրուեն։ Մտածեցինք մի ձեւ գտնել, որ նրանք մնան Հայաստանում։ Մեր ընկերներից մէկը՝ Իւան Արտալճեանը, մի ծրագիր էր սկսել. նա տուն էր գնել ու նուիրել արցախցի մի ընտանիքի։ Այդ տունը նաեւ հողամաս ուներ։ Մեր այդ ընկերն իր գաղափարի մասին ինձ էլ ասաց։ Շատ սիրեցի այդ գաղափարը։

Անշուշտ, մենք չէինք կարողանայ այդ ծրագիրն առանձին իրականացնել։ Դիմեցինք Հ.Օ.Մ.-ի Կեդրոնական վարչութեանը, որը նոյնպէս շատ սիրեց ծրագիրը եւ մեզ ասաց՝ աշխատանքը սկսենք։ Որպէսզի լաւ, հաստատուն քայլերով գնանք, մենք որոշեցինք մինչեւ Հոկտեմբեր գոնէ 10 ընտանիքի տնով ապահովել, որպէսզի նրանք հողամշակութեամբ զբաղուեն եւ կառչած մնան հայրենի հողին։ Այս տարի, ի դէպ, Հ.Օ.Մ.-ի 115-ամեակն է լրանալու։ Յաջողեցինք։ Նախընտրեցինք Շիրակի մարզը, քանի որ այնտեղ անհատներ կային, որոնք կարող էին աջակցել։ Օրինակ՝ մեր Շրջանային վարչութեան քարտուղարուհին՝ ընկերուհի Հռիփսիմէ՝ Նահապետեանը, Շիրակի մարզում 30 տարի ապրել է ու պետական մակարդակի բոլոր մանրամասնութիւնները գիտի մարզի մասին։ Ախորեանի Նախկին համայնքապետը՝ Արծրուն Իգիթեանը եւս մեզ կարող էր օգնել։ Եւ այդպէս, մենք կարողացանք 10 ընտանիքի տուն տրամադրել, որպէսզի նրանք գնան, այնտեղ ապրեն», պատմեց Մարո ԲԷՂԻՉԵԱՆը։

Բայց այդ տներում ապրելու համար արցախցիներին Հ.Օ.Մ.-ը որոշ պայմաններ է ներկայացնում. պէտք է ընտանիքը 10 տարի այդ տանն ապրի, տնամերձ հողատարածքը մշակի, եւ եթէ ծրագիրն իրականացնողները համոզուեն, որ ընտանիքն, իսկապէս, սիրում է հողամշակութիւնը, խնամքով է օգտագործում

«Հ.Օ.Մ.-ի նախաձեռնութեան շնորհիւ արցախցի 10 ընտանիք կ'ապրի նոր տներում»

հողատարածքն ու տունը, ուրեմն 10-րդ տարում այդ տունը տուեալ ընտանիքին կը նուիրեն։ Ընդ որում, ընտանիքն այդ տունը չի կարող վաճառել՝ բացի այն պարագայից, երբ Արցախ վերադառնալու հնարաւորութիւն լինի։ Հ.Օ.Մ.-ի Հայաստանի Շրջանային վարչութեան ատենապետուհին նշում է՝ մեծ հաւատ կայ, որ մի օր վերադառնալու ենք Արցախ։ «Բնակարանները գնելու համար ֆինանսական միջոցներ է տրամադրում Հ.Օ.Մ.-ի Կեդրոնական վարչութիւնը։ Փիւքի մեր բոլոր կազմակերպութիւններն էլ, հայկական համայնքներն էլ խանդավառուած են այս ծրագրով։ Նրանք նուիրատուութիւններ են կատարում Հ.Օ.Մ.-ի Կեդրոնական վարչութեանը, վարչութիւնն էլ գումարը մեզ է փոխանցում։ Շատ հեզասահ, մեծ ժողովրդականութիւն գտած ծրագիր է սա։ Անշուշտ, Կեդրոնական վարչութեան արտօնութեամբ, պիտի փորձենք այս ծրագիրը շարունակել։ Որքան կարող ենք, շատ բնակարաններով կ'ապահովենք արցախցիներին։ Մենք սկսել ենք Շիրակի մարզից, բայց, անշուշտ, պիտի փորձենք այլ մարզեր էլ գնալ», նշեց Հ.Օ.Մ.-ի Հայաստանի Շրջանային վարչութեան ատենապետուհին։

Նոր տներ ստանալու համար 8 ընտանիքներն արդէն իսկ ընտրուել են, միայն երկու ընտանիք է մնացել, որոնց պէտք է ընտրի ծրագիրն իրականացնող յանձնախումբը։ Մարո ԲԷՂԻՉԵԱՆը պատմեց, թէ ինչպէս են ընտրուել այն ընտանիքները, որոնք տներ են ստացել այս ծրագրի միջոցով։

«Մենք, անշուշտ, չենք ճանաչում բոլոր արցախցիներին, որոնք եկել են, հաստատուել Շիրակի մարզում։ Օրինակ՝ գնացել ենք Բենիամին, Ախուրիկ, Մեծ Սարիար,

Բասէն գիւղերը... Նախ բնակավայրի վարչական ղեկավարների հետ ենք հանդիպում, նրանցից խնդրում այնտեղ ապրող արցախցիների ցանկը, գրուցում նրանց մասին։ Հարցնում ենք՝ ո՞ր ընտանիքներն են բազմախումբ։ Մանաւանդ այդ ընտանիքներին ենք նախընտրում տուն տրամադրել։ ՀՕՄ-ի Կեդրոնական վարչութիւնը մի յանձնախումբ է նշանակել։ Յանձնախումբը գնում է, տեսակցում այդ ընտանիքներին, համոզում է, որ այդ ընտանիքն ուզում է մնալ հայրենիքում, ապա փորձում ենք տունը նրանց տալ», նշեց Մարո ԲԷՂԻՉԵԱՆը՝ շեշտելով՝ կան բազմաթիւ արցախցիներ, որոնք եկել են Արցախի գիւղերից, սիրում են հողամշակութիւնը, չեն ուզում արտերկրի մեկնել։

Իսկ ո՞ր գիւղերում են գնուել նոր տները։

Այս ծրագրի շրջանակում Շիրակի մարզի Ախուրիկ գիւղում Հ.Օ.Մ.-ի նախաձեռնութեամբ գնուել է չորս տուն, որտեղ ապրելու է հինգ ընտանիք։ Քանի որ Ախուրիկում գտնուող 4 տներից մէկի մակերեսը մեծ է եղել, բաժանուել է երկու մասի, այդպիսով՝ երկու ընտանիք է տեղաւորուել այնտեղ։ Երկու ընտանիք Բենիամին գիւղում է տուն ստացել, մէկ ընտանիք՝ մեծ Սարիարում։ Վերջերս մեկական տուն է գնուել Բասէն եւ Հացիկ գիւղերում։ Արցախցիները եւս շատ ոգեւորուած են այս ծրագրով։ Պէտք է շեշտել, որ այս ծրագիրն իրականացնող յանձնախումբը տունը գնելուց յետոյ այն վերանորոգում է, կահաւորում, եւ նոր միայն յանձնում արցախցիներին։ Վեց ընտանիք արդէն նոր տներում է ապրում, միւսները առաջիկայում կը տեղափոխուեն նոր օճախներ։ «Մայիսին առաջին ընտանիքը տեղափոխուեց նոր տուն։ Պարոն Նուբէրի ընտա-

նիքն էր, որն Ախուրիկում տուն ստացաւ։ Նա պատերազմում մէկ ձեռքը կորցրել է, բայց միայն աջ ձեռքով այնպիսի հողամշակութիւն է անում, այնքան լաւ է հող տանում այգուն։ Այդ տունն ու այգին ծաղկել էին, պտղատու ծառերը պտուղ էին տուել։

Շատ-շատ աշխատասեր մարդիկ են։ Երկրորդը այն տունն էր, որը մեծ էր, ու երկու մասի բաժանեցինք. այն նոյնպէս Ախուրիկում էր։ Մայիսին այդ երկու ընտանիքներն էլ տեղափոխուեցին այդ տունը», մանրամասնեց Մարո ԲԷՂԻՉԵԱՆը։

Հոկտեմբերի 16-ին յատուկ արարողութիւն տեղի կ'ունենայ, եւ արցախցիները կը ստանան այն վկայագրերը, որոնցով արդէն պաշտօնապէս նրանց կը յանձնուեն այդ տները, իսկ բուն փաստաթղթերը (որոնցում արդէն կը նշուի, որ ընտանիքը բնակարանի սեփականատէրն է) նրանց կը յանձնուի 10 տարի յետոյ։

«Այդ տների բացման արարողութիւնը Բենիամին գիւղում ենք անելու, մեծ շուքով տօնելու ենք», նշեց Մարո ԲԷՂԻՉԵԱՆը։ Հոկտեմբերին Հ.Օ.Մ.-ը նշելու է 115-ամեակը, եւ դրա շրջանակում բազմաթիւ միջոցառումներ են անցկացուելու։

Հ.Օ.Մ.-ն առաջիկայում նոր ծրագիր է իրականացնելու նաեւ Սիւնիքում։ «Ոչ թէ անպայման տներ նուիրելու ծրագրով, այլ ուզում ենք Սիւնիքը զօրացնել, եւ այնտեղ հաստատուած արցախցիներին որեւէ ձեւով դիւրացնել նրանց կեանքը, որպէսզի մնան հայրենիքում, չգնան արտերկիր», մանրամասնեց Մարո ԲԷՂԻՉԵԱՆը։

Նրա հետ զրոյցն աւարտեցինք՝ Արցախի մասին խօսելով

«Հ.Օ.Մ.-ն արցախցիների հետ ամենօրեայ շփումների մէջ է. մեզ դիմում են, մենք իրենց օգտակար ենք լինում։ Իրաքանչիւրը, որ գալիս է օգնութիւն խնդրելու, արդէն աչքերից էլ հասկանում ես, որ նա մեղամաղծու է, սրտնեղած է։ Բայց մի բան կայ նրանց մէջ. շատ զօրաւոր կամքի տէր են. նրանք յոյս ունեն, հաւատում են, որ նորից պիտի վերադառնան Արցախ ու պիտի ապրեն անցեալի՝ իրենց փառալեղ օրերը։ Ես եւս անձնապէս շատ կապուած եմ Արցախին։ Շրջափակումից առաջ վեց ամիս այնտեղ ապրեցի, երիտասարդութեան հետ Հ.Ս.Ը.Մ.-ի աշխատանքներ տարի, ծանօթացայ շրջապատին. իսկապէս այդ երկիրը չի՝ կարելի տալ թշնամուն՝ շատ գեղեցիկ եւ բերրի հող ունեցող, հիւսնալի հանրապետութիւն է, որը, վստահ եմ՝ պիտի վերադարձուի մեզ։ Արցախցին, իսկապէս, զօրաւոր կամքի տէր է։ Ի հարկէ, կան նաեւ այնպիսիք, որոնք յուսահատուած են՝ մանաւանդ տարեցների շրջանում կան նման մարդիկ, ասում են՝ արդեօ՞ք պիտի նորից գնանք, պիտի տեսնենք... բայց մենք քաջալերում ենք նրանց եւ նրանք յուսադրում են։ Մենք Արցախի հետ ենք։ Արցախը մերն է եւ մերը պիտի մնայ», եզրափակեց Մարո ԲԷՂԻՉԵԱՆը։

Ուաշինկըն «Աշխուժորեն կը քաջալերե» արցախահայութեան վերադարձը

Ամերիկայի Հայ դատի յանձնախումբը կը տեղեկացնէ, թէ շնորհիւ վերջին քանի մը ամիսներուն ընթացքին Գոնկրեսի հայկական համախմբումի շարունակական ջանքերուն՝ ամերիկեան վարչակազմը անսխալութեամբ քայլով մը այս շաբաթ յայտարարեց, թէ աշխուժորեն կը քաջալերէ թէ երեւանի եւ թէ Պաքուի կառավարութիւնները, որ Արցախի բնիկ հայութեան վերադարձը ապահովելու նպատակով քայլերու դիմեն՝ կայուն խաղաղութիւն հաստատելու նպատակով:

Այս գծով հրապարակուած նամակի մը մէջ (թուարկուած՝ 25 Սեպտեմբեր), Միացեալ Նահանգներու արտաքին գործոց նախարարութեան Օրէնդրական հարցերու բաժանմունքէն Փոլ Կոկլիանս կը գրէ, թէ Ուաշինկըն նաեւ մօտէն կը հետեւի Ատրպէյճանի մէջ տեղի ունեցող հայ գերիներու դատավարութիւններուն՝ բացայայտելով, որ «երբ կարելի ըլլայ, Պաքուի մօտ ամերիկեան դեսպանատան պաշտօնատարներ ներկայ կ'ըլլան այդ դատավարութիւններուն»:

Նամակին մէջ նաեւ կոչ կ'ըլլայ Ատրպէյճանին՝ պաշտպանելու Արցախի հայկական մշակութային վայրերը: Ամերիկայի Հայ դատի յանձնախումբի գործադիր վարիչ Արամ Համբարեան ողջունեց Թրամփ-Վենս վարչակազմին ստանձնած այս յանձնառութիւնները՝ աւելցնելով, որ անիկա արդիւնք էր Գոնկրեսի Հայկական համախմբումին նախաձեռնած այն դիմումին, որուն տակ ստորագրած էին 87 գոնկրեսականներ:

Քոփիրքին. «Հայաստանի եւ Ռուսիոյ երկկողմանի յարաբերութիւններու օրակարգին վրայ Ռուսական 102-րդ ռազմակայանի դուրսբերման հարց չկայ»

Հայաստանի Հանրապետութեան մէջ Ռուսիոյ դեսպան Սերկէյ Քոփիրքին յայտարարած է, թէ Հայաստանի եւ Ռուսիոյ երկկողմանի յարաբերութիւններու օրակարգին վրայ ռուսական 102-րդ ռազմակայանի դուրսբերման հարց չկայ:

«Արմէնփրես»-ի հաղորդումով՝ այս մասին Ռուսիոյ դեսպանը Նշած է «Սիւնեաց Երկիր» օրաթերթին հետ հարցազրոյցի ընթացքին:

«102-րդ ռազմակայանի դուրսբերումը երկկողմանի յարաբերութիւններու օրակարգին վրայ չէ: Հայկական կողմը այդ մասին բոլոր մակարդակներուն վրայ յստակ յայտարարած է: Ռուսական զինուորական ներկայութիւնը կը մնայ Հայաստանի անվտանգ

գութեան համակարգի կենսական յենասիւն եւ շրջանային կայունութեան էական գործօն:

Միեւնոյն ժամանակ, մեր զինուորականները շրջանին մէջ ունեն մէկուն հա-

մար սպանալիք չեն ներկայացներ», ընդգծած է դեսպանը:

Ան յիշեցուցած է, որ «Հայաստանի մէջ Ռուսիոյ զինուորական ներկայութեան մասին» համաձայնագիրը սկզբնապէս 16 Մարտ 1995-ին Մոսկուայի մէջ ստորագրուած է 25 տարիով՝ իւրաքանչիւր հինգ տարին անգամ մը մեքենայական երկարաձգումով:

«Աւելի ուշ՝ 2010 թուականին, մեր երկիրները Երեւանի մէջ ստորագրեցին փաստաթուղթի կից լրացուցիչ արձանագրութիւն մը, որով Ռուսիոյ զինեալ ուժերու Հայաստանի մէջ տեղակայումը երկարաձգուեցաւ մինչեւ 2044 թուական՝ իւրաքանչիւր հինգ տարին անգամ մը երկարաձգման կարելիութեամբ», աւելցուցած է Քոփիրքին:

Ազգային ժողովի նախագահը կասեցուց Արցախի պատերազմին մասին զեկոյցին հրապարակումը

4-օրեայ պատերազմի հանգամանքներուն մասին զեկոյցը Ազգային ժողովի լիազուժար նիստերու օրակարգին վրայ պիտի չներառուի: Առաւել քան երեք տարիներու ուսումնասիրութիւններէ ետք քննիչ յանձնաժողովի նախագահ Անդրանիկ Քոչարեան փաստաթուղթը խորհրդարանի ամպիոնէն ներկայացնելու կարելիութիւն պիտի չունենայ:

Ըստ Ազգային ժողովի նախագահ Ալէն Սիմոնեանի՝ զեկոյցը լիազուժարի օրակարգ ներառելու իրաւական հիմք չկայ:

«Էն դէպքերում, երբ որ մեկնաբանութեան խնդիր կայ, դիմում ենք համապատասխան մարմիններին, որոնք այդ ձեւակերպումը մեկնաբանում են, այսինքն՝ արդե՞ք էս նախադասութիւնը պէտք է սենց մեկնաբանէ՞, թէ՞ սենց չպէտք է մեկնաբանել: Այդ գործողութիւնները բոլորը իմ կողմից արուած են, բոլոր պատասխանները ես ունեմ՝ ես ունեմ պատասխան Ազգային ժողովի պետաիրաւական յանձնաժողովի կողմից, ես ունեմ պատասխան Ազգային ժողովի իրաւաբանական վարչութիւնից, եւ ես ունեմ իմ իրաւաբանական կրթութիւնը, եւ ես ունեմ նաեւ պարոն Սողոմոնեանի՝ մեր քարտուղարութեան

ղեկավարի մեկնաբանութիւնը, որոնք բոլորը իղենտիկ (*սոյնօրինակ*) են՝ որ լիազուժար նիստեր մտցնելու իրաւական հիմք չկայ», լրագրողներու հետ ունեցած զրոյցի մը ընթացքին յայտարարեց Սիմոնեան:

Ըստ Ազգային ժողովի Կանոնակարգ օրէնքին՝ Քննիչ յանձնաժողովի լիազօրութիւններուն ժամկետը մինչեւ վեց ամիս է՝ երկու անգամ եւս վեց ամիսով երկարաձգելու կարելիութեամբ: Յանձնաժողովի լիազօրութիւններու առաւելագոյն ժամկետը, ըստ օրէնքին, մէկ տարի ութ ամիս է: Եթէ մինչ այդ զեկոյց չներկայացուի, յանձնաժողովի լիազօրութիւնները աւարտած կը նկատուին: Ինքնին այս կարգաւորման յղում կատարեցին Ազգային ժողովի աշխատակազմէն եւ Նշեցին՝ յանձնաժողովի ժամկետը աւարտած է Նոյեմբեր 2023-ին:

«Երկուսուկէս տարուց աւելի է անցել: Էդ ժամկետը՝ Էդ յանձնաժողովի, չի տրուում մի ... հարցը խախտելը չի, Է, հարցը Էն է, որ իրօք գործը Էնքան ծաւալուն է եղել, որ դա երկար ժամկետ է իրենից վերցրել, եւ պարոն Քոչարեանին ես ոչ մի բանի մէջ ես առումով չեմ մեղադրում», Նշեց Սիմոնեան:

Գաղութային

«Չարթօնք»-ը դարձեալ բեմին վրայ

ԺԱԳ ՏԱՄԱՏԵԱՆ - Համազգայինի թղթակից

Համազգայինի թատերական միաւորին կողմէ «Չարթօնք»-ը ներկայացաւ Փիւլէայի արուարձանները, 24 Սեպտեմբերի երեկոյեան, Այիա Սոֆիայի «Սելեփիցարի» պուրակի «Ալեքոս Խրիստոսովիտիս» բացօթեայ թատրոնի բեմին վրայ: Մալխասի Նշանաւոր վէպին թատերականացուած աշխատանքին երկրորդ յաջող ներկայացումն էր:

Համազգայինի «Արշալիր Գագանճեան» բազմանդամ թատերախումբը արժանացաւ բարձր գնահատանքի ու յարքանքի՝ հասարակութեան եւ Քերացիկի-Տրափեցոնա ատենի հայաշատ շրջաններու միացեալ քաղաքապետութեան կողմէ: Ելոյթը իրագործուեցաւ տեղական փառատօնի ծիրէն ներս:

Մալխասի համանուն վէպի վրայ հիմնուած յունալեզու ներկայացումը, որ կը ցուցնէ ֆետայական շարժումը, թատերականացուած Կարապետ Գալֆայեանի եւ թարգմանուած Սարգիս Աղապատեանի կողմէ, կը ծառայէր յատուկ նպատակի. Հայ դատի մներկայացումը եւ մեր մշակոյթի ծանօթացումը՝ յունական հասարակութեան:

Արդէն, առաջին ելոյթէն ետք, 13 Ապրիլին, յոյն թատերասերներ մօտենալով մեզի, խոստովանեցան, որ թատերախաղին շնորհիւ «իմացան հայոց պատմութեան մասին»: Թատերական կտորին մէջ կարելի է նկատել նաեւ հին յունական թատրոնի երեկոյթները՝ «Նախապատրաստում» եւ «ճանաչում»: Բացօթեայ բեմը կը պահանջէր տարբեր տեսակի բեմադրութիւն մը:

Գործը անգամ մը եւս յանձն առաւ բեմադրիչ Յակոբ Պարսամեան, հասնելով հիասքանչ արդիւնքի: Մասնաւոր բժախնդրութեամբ բեմադարարութիւնը եղաւ շնորհիւ Անայիս Գագանճեանի: Բազմատեսակ աշխատանք, յուշարարութիւն եւ

տարազներու պատրաստութիւն Կիլա Գրապանքեանին կողմէ:

Պատմութիւնը կը սկսի 1904-ին, Թիֆլիս, մեծահարուստ Արսէնեաններու տան մէջ: Ոճային դերակատարութիւն՝ Սերգօ Միլասեան եւ Սարա Միսաքեան: Վերջինս՝ Լուիզա Պօղոսեանի հետ ստանձնեցին դերասաններու շարքումը (*մագիլած*): Գլխաւոր դերերուն մէջ՝ Նշան Սաւուլեան (*Վարդան Արսէնեան*), Մարօ Մաթեան (*Սոնիա Քարփովիչ*), Վակելիս Կեքաս (*Մուսօ*) եւ երիտասարդուհի Անայիս Բարսեղեան (*Եւգին Արսէնեան*) դարձեալ ծաւալեցին իրենց տաղանդը: Կարօ Աղապատեան՝ յաջողութեամբ «Նախազահեց» ֆետայիներու ժողովին: Ժագ Տամատեան մարմնաւորեց գործարար Քարփովիչի դերը:

Ապա՝ կը փոխադրուինք Վանի լեռներուն վրայ, 1908 թուականին: «Չաւեշտալի ընդմիջում»-էն ետք, որը շնորհեցին Յակոբ Արըճեան ու Խաչիկ Սափրիչեան, կը յաջորդէ շնոյալից վերջը: Յուսադրիչ երեւոյթ՝ տաղանդաւոր պատանի «Ֆետայիներու» ներկայութիւնը: Ալպեր Մարտիկեան, Ալեքս Բարսեղեան, Ալքիմօս Մանիատաքիս, Կարէն Խաչերեան եւ Նիքոս Տիցիոս: Բեմէն վրայ իջնելէն ետք, հնչեց իրենց ինքնաբոլի խանդավառ երգը՝ «Պանք Օթթոման գրաւուած Է...»: Չուգահեռ՝ պատկերասրահի փարթամ պատկերներ վրայ կը ցուցադրուէին պատկերներ հայոց աշխարհի եւ դրուագներ ազատագրական պայքարէն, Ալիս Ֆուրունճեանի ձայնին ներքոյ:

Ելոյթը զարդարեց երաժիշտ Ստեփան Թեքիրեանի մշակած երաժշտութիւնը, հայրենասիրական երգերով եւ իր յօրինած եղանակով: Ամֆիպիի «Սելեփիցարի» կանաչապատ բլուրը հանդիսացաւ «Չարթօնք»ի շքեղ «ճամբորդութեան» վերջին կանգառը: Սակայն՝ Համազգայինի «Արշալիր Գագանճեան» թատերախումբի անդամները պատրաստակամ են ապագայի նուաճումներու համար: Հայկական Նոր թատերականի փորձերը շուտով կը սկսին...:

Զրոյց՝ իրաքահայ ազգային կեդրոնական վարչութեան ատենապետ Կարապետ Գալուստեանի հետ

ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ
«ԱՍՊԱՐԷՉ»

Իրաքահայ թեմի Ազգային կեդրոնական վարչութեան ատենապետ Կարապետ Գալուստեան անհատական այցելութեամբ՝ Օգոստոս ամսուն Գալիֆորնիա կը գտնուէր։

Առիթն օգտուելով անոր հետ իրաքահայ համայնքի ներկայ վիճակին շուրջ զրոյց մը ունեցանք։

Գալուստեան 2010-էն ի վեր Ազգային կեդրոնական վարչութեան անդամ է, իսկ 2023-էն մինչեւ օրս Նոյն վարչութեան ատենապետն է։ Ասպարեզով տնտեսագետ՝ 2011-էն 2019 ան կը վարէր Իրաքի քրիստոնէական եւ այլ կրօնքներու Ամանդապահութեան պետական գրասենեակի տնօրէնութեան, հաշուապահական բաժնի եւ ընդհանուր տնօրէնի պաշտօնը։

2007-էն ի վեր ան Պաղտատի Հայ Երկսեռ երիտասարդաց միութեան վարչութեան անդամ եղած է, իսկ 2017-էն 2024 եղած է սոյն վարչութեան ատենապետը, նաեւ Հ.Մ.Ը.Մ.-ի վարչութեան փոխատենապետ՝ 2012-էն 2015, իսկ 2015-էն 2020՝ ատենապետ։

Ըստ Գալուստեանի՝ այսօր, Իրաքի հայութեան թիւը մօտաւորապէս 7000 է, որուն մեծամասնութիւնը Հայ առաքելական եկեղեցւոյ զաւակներ են. փոքրամասնութիւն են կաթողիկէ համայնքի հայերը։

Գլխաւոր հայ գաղութը կը գտնուի Պաղտատի մէջ, կազմուած՝ 4000 հայորդիներէ, մինչ Մուսուլ քաղաքին մէջ միայն 2 հայ մնացած է («Տաւշ»-ի («Խալամական պետութեան») մուտքով Մուսուլի հայերը հեռացան)։ Քիւրտիստանի ինքնավար շրջանին մէջ հայերը բաժնուած են հետեւեալ ձեւով՝ Էրպիլ՝ 600 հայեր, Չախօ՝ 1100 հայեր եւ Տիհոք՝ 500 հայեր։

Նոյն շրջանին մէջ ունինք երկու հայկական գիւղեր՝ Հաւրեգը՝ 400 հայեր՝ բոլորովին հայախօս եւ Ազրուկ՝ 450 հայեր՝ բոլորովին քրտախօս։ Պէտք է ըսել, որ Հախոյի եւ Տիհոքի հայերուն մեծամասնութիւնը Նոյնապետ քրտախօս է։

Մայրաքաղաք Պաղտատի մէջ ունինք միակ հայկական Ազգային վարժարանը՝ 35 աշակերտներով եւ մանկապարտեզը՝ 5 փոքրերով։

Որոշ շրջաններու մէջ կը գործեն կիրակնօրեայ վարժարաններ՝ հայերէնի դասաւանդելով։

Բոլոր հայաբնակ քաղաքները ունին իրենց սեփական եկեղեցիները։ Վերջին 25 տարիներուն ընթացքին, Տիհոք, Էրպիլ, Հաւրեգ եւ Ազրուկ շրջանները եւս իրենց եկեղեցիները ունեցան։

Մաս մը անոնցմէ կառուցուեցան եկեղեցական բարեսիրական համաշխարհային հաստատութիւններու կողմէ եւ մաս մը՝ Քիւրտիստանի պետական Քրիստո-

Սուրբ Սատուածաձին եկեղեցի, Բաղդադ

նէական աւանդապահութեան գրասենեակին կողմէ. բնականաբար Ազգային առաջնորդարանը եւս իր ներդրումը ունեցաւ։

Քերքուքի եւ Հախոյի շրջաններու հին եկեղեցիները փոխարինուեցան Նորաշէն եկեղեցիներով։

Թէ՛ Իրաքի կառավարութիւնը եւ թէ Քիւրտիստանի ինքնավար մարզի կառավարութիւնը միշտ օժանդակած են մեզի եւ բարեացակամ գտնուած են հայկական համայնքներու եւ եկեղեցական հարցերու նկատմամբ։

«Տաւշ»-ի քանդած Մուսուլի մեր եկեղեցին պիտի Նորոգուի պետութեան հաշւոյն. նաեւ հատուցում տրուած է հայերու վնասուած բնակարաններուն համար։

Պաղտատի մէջ ունինք 4 եկեղեցիներ, որոնցմէ հնագոյնը Ս. Աստուածաձին եկեղեցին է, կառուցուած՝ 1639-ին. այսօր անիկա ուխտատեղի է, ուր կ'այցելեն թէ՛ քրիստոնէայ եւ թէ իսլամ հաւատացեալներ։

Գալուստեան տեղեկացուց, որ Պաղտատի առաջնորդանիստ Ս. Գրիգոր Լուսավորիչ եկեղեցին հիմնուած է 1954-ին եւ վերջին 70 տարիներուն ընթացքին հոն չէր եղած որեւէ հիմնական նորոգութիւն, որուն կարիքը զգալի էր։ «Որոշեցինք ձեռնարկել անհրաժեշտ նորոգութիւնները եւ 250 միլիոն տիւնար յատկացուցինք, սակայն, նախքան գործի ձեռնար-

կելը մեզի այցելութեան եկաւ պետական յանձնախումբ մը եւ տեղեկացուց, որ նկատի ունենալով, որ այս եկեղեցին Պաղտատի տեսարժան կարեւոր վայրերէն մէկն է եւ ճարտարապետական ու մշակութային կարեւոր կոթող մը՝ նորոգութեան ծախսերը պետութիւնը յանձն պիտի առնէ եւ քաղաքաշինութեան նախարարութիւնը գործը պիտի ստանձնէ», ըսաւ Գալուստեան՝ անեցնելով, որ մասնաւոր ճարտարապետական խումբ մը այցելեց եւ մանրակրկիտ կերպով քննելէ եւ ուսումնասիրելէ ետք՝ որոշուեցաւ, որ նախնական ծախսը մօտաւորապէս 850 միլիոն տիւնար պիտի ըլլայ եւ պետութիւնը ծախսերը պիտի հոգայ։

Առաջնորդարանին համաձայնութիւնը ստանալէ ետք, այս տարուան Փետրուար ամսուն Նորոգութիւնները սկսան եւ շուրջ օրէն պիտի աւարտին։

019-ին, Իրաքի պետութիւնը հրապարակեց երկու դրոշմաթուղթեր մեր երկու եկեղեցիներուն՝ Ս. Աստուածաձինի եւ Ս. Գրիգոր Լուսավորիչի պատկերներով, իսկ 2020-ին՝ հայ-իրաքեան բարեկամութեան նուիրուած։

Իրաքահայ թեմին առաջնորդը Օշական եպս. Կիլիկեանն է։ Ան աշխուժօրէն առաջնորդի իր պարտականութիւնները կը կատարէ եւ հոգատարն է նաեւ ընդհանուր կալուածոց։ Թեմին մէջ կը ծառայեն նաեւ 6 քահանաներ եւ արեղայ մը։

Առաջնորդին եւ Ազգային վարչութեան կողքին կը գործեն թաղական խորհուրդները։ Թաղական խորհուրդներ ունինք Պասրայի, Քերքուքի, Էրպիլի, Տիհոքի, Հախոյի, Ազրուկի եւ Հաւրեգի մէջ, իսկ Մուսուլի մէջ, ուր միայն երկու հայեր կ'ապրին, անոնցմէ մէկը՝ Անդրանիկ Կուլուգեանն է, Մուսուլի նախկին թաղականութեան անդամը, որ մինչ օրս կը հսկէ ազգային բոլոր կալուածներուն։

Իրաքահայ գաղութը հարուստ է իր կալուածներով, որոնցմէ եկած եկամուտը կը հոգայ առաջնորդարանի, եկեղեցւոյ եւ ազգային այլ հաստատութիւններու ծախսերը։

Կարելի է ըսել, որ իրաքահայերու տնտեսական վիճակը լաւ է։ Կան բաւական մեծ թիւով անձնական գործեր ունեցողներ. ունինք նաեւ պետական պաշտօնեաներ։ Կան նաեւ 130 կարիքաւոր ընտանիքներ, որոնք ամսական դրութեամբ Ազգային առաջնորդարանէն նիւթական նպաստ կը ստանան, իսկ հիւանդներուն եւ ծանր վիրաբուժութեան ենթարկուած անձերուն նպաստներ կը յատկացուին, հոգալով անոնց ծախսերուն յիսուն առ հարիւր, որ Ազգային սնտուկէն կը վճարուի, եւ այլն։

Պաղտատի մէջ կը գործեն մեր ազգային միութիւնները, թեւէ անոնք նախկին ժամանակներու փայլքը չունին, բայց գոյութիւն ունին եւ ներկայ ուժերով կը գործեն, օրինակ՝ Պաղտատի Հայ Երկսեռ երիտասարդաց միութիւնը, որուն հիմնադրութեան 100-ամեակն է յաջորդ տարի։ Հ.Մ.Ը.Մ.-ը իր մարզական եւ սկստական բաժիններով բաւական աշխոյժ է, նաեւ աշխոյժ են Հ.Բ.Ը.Մ.-ը եւ Իրաքի Հայ Տիկնանց մշակութային միութիւնը։ Ազգային առաջնորդարանը նիւթապէս կ'օգնէ մեր միութիւններուն։ Հայաստանի մէջ տեղի ունեցած մարզական խաղերուն կամ կրթական ծրագիրներուն Իրաքէն մասնակցողներուն ծախսերը առաջնորդարանը կը հոգայ։

Պաղտատի մէջ կը գործէ մեր Ազգային ծերանոցը, ուր շատ լաւ վիճակի մէջ կը գտնուի եւ հոն հայ տարեցները կը պատուաւարովին անվճար։ Ծերանոցը կը կառավարուի յատուկ յանձնախումբի մը կողմէ, որուն նախագահը առաջնորդն է։ Երկրի ապահովական վիճակը բարելաւուած է՝ անցեալի վտանգաւոր կացութիւնը այլեւս գոյութիւն չունի, ամենօրեայ մթնաղմուսները եւ առեւանգումները դարձած են, առ այդ, ժողովուրդը ապահով միջավայրի մէջ՝ իր առօրեային եւ գործերուն կը հետեւի։

Սուրբ Խաչ եկեղեցի, Էրբիլ

Սուրբ Գրիգոր Լուսավորիչ եկեղեցի, Բաղդադ

Ιστορικό

Ο ελληνισμός της Αρμενίας από το χθες στο σήμερα

Οι Αργοναύτες, οι Βυζαντινοί, οι πρωτοπόροι μεταλλωρύχοι του Καυκάσου, οι σύγχρονοι σημαιοφόροι της Ελλάδας

Σπάρτακος Τανασιδής
www.pontosnews.gr

Η Αρμενία είναι μια χώρα με ένδοξη μακραίωνη ηρωική και μαρτυρική ιστορία, με απaráμιλλη μουσικοχορευτική παράδοση, με μοναδική αρχιτεκτονική και ανέκαθεν φυτώριο χαρισματικών προσωπικοτήτων των τεχνών, των γραμμάτων και των επιστημών, διεθνούς εμβέλειας. Από την Αρχαιότητα ως σήμερα ο αρμενικός λαός έχει στενές σχέσεις με τον οικουμενικό ελληνισμό, ενώ για αιώνες η Αρμενία φιλοξενεί μια μικρή αλλά ακμαία ελληνική κοινότητα, η ιστορία της οποίας δεν είναι ευρέως γνωστή.

Μάλιστα η Αρμενία οφείλει τη διεθνή της ονομασία στους Έλληνες!

Είναι γεγονός ότι ενώ σε όλες τις γλώσσες του κόσμου η χώρα ονομάζεται Αρμενία και ο λαός Αρμένιοι, οι ίδιοι αποκαλούν τους εαυτούς τους Χάι και η χώρα στα αρμενικά είναι Χαϊαστάν. Γιατί Αρμενία λοιπόν;

Σύμφωνα με τον Στράβωνα, ονομάστηκε από τον Αργοναύτη Άρμενο, ο οποίος καταγόταν από το Αρμένιο της Θεσσαλίας στη λίμνη Βοιβήδα (τη σημερινή Κάρλα), μεταξύ των Φερών και της Λάρισας. Ο Έλληνας γεωγράφος, φιλόσοφος και ιστορικός υποστήριξε ακόμα ότι ο Αράξης ποταμός της Αρμενίας ονοματίστηκε επίσης από τους Αργοναύτες λόγω της ομοιότητάς του με τον Πηνειό – και ο Πηνειός λεγόταν Αράξης, που σημαίνει σχίστης, καθώς διαχωρίζει την Όσσα από τον Όλυμπο στα Τέμπη. Σημαντικό κατάλοιπο με έντονα ελληνικά χαρακτηριστικά στην Αρμενία αποτελεί ο αρχαίος ναός της λατρείας του Ήλιου του 1ου αιώνα μ.Χ., στην επαρχία Κοτάικ.

Κατά τη διάρκεια του Μεσαίωνα το Βυζάντιο ασκούσε επιρροή. Μάλιστα από τέλη του 4ου ως τις αρχές του 5ου αιώνα η Δυτική Αρμενία αποτελούσε κομμάτι της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας.

Ο δε αυτοκράτορας Θεοδόσιος Β' (408-450) ίδρυσε στην Αρμενία τη Θεοδοσιούπολη πάνω στο σύνορο του βυζαντινού κράτους με τις περσικές κτήσεις. Η πόλη απέτέλεσε σημαντική στρατηγική οχύρωση με βυζαντινή φρουρά και διέθετε επισκοπή, η ιστορία της οποίας φτάνει ως τον 19ο αιώνα. Η Θεοδοσιούπολη σήμερα ονομάζεται Ερζερούμ (Αρζάν Αρ-Ρουμ, δηλ. Αρζάν των Ρωμίων) και ανήκει στην Τουρκική Δημοκρατία.

Για εκατονταετίες η Αρμενία αποτελούσε χώρο εδαφικής διαμάχης και πολεμικών αντιπαραθέσεων μεταξύ του Βυζαντίου και του μουσουλμανικού κόσμου ως τον 11ο αιώνα, όταν κυριεύτηκε από τους Σελτζούκους και χάθηκε τελειωτικά για το Βυζάντιο.

Η πιο πρόσφατες μαζικές μετακινήσεις των Ελλήνων στην Αρμενία ξεκίνησαν από τον 18ο αιώνα, με την έλευση των Ποντίων μεταλλωρύχων και μεταλλουργών από την Τραπεζούντα, την Αργυρούπολη και το Καρς.

Οι μετανάστες αυτοί ξεκίνησαν να φτάνουν από το 1752 και ίδρυσαν τους οικισμούς: Αλαβερντί, Αχταλά, Μαντάν, Σαμλούχ, Μπεντίκ, Γιαχντάν, Κοχές, Αλεξαντροπόλ (Γκιουμρί), Μπαγιαντούρ, Καβάρτ, Μισχανά (Ανκαβάν) και Μεχμανά.

Ο αρμενικός βορράς την εποχή εκείνη ανήκε διοικητικά στο γεωργιανό βασίλειο Κάρτλι-Καχέτι. Εκεί ακριβώς λειτούργησαν τα διάσημα μεταλλεία Αλαβερντί – ονομασία που προέρχεται από τα τουρκικά και σημαίνει «Ο Θεός έδωσε (Allah verdi)». Η

Έλληνες του Μαντάν, δεκαετία 1930 (πηγή: αρχείο Παύλου Χεριανίδη).

τουρκική γλώσσα την εποχή εκείνη ήταν η διεθνής γλώσσα της Ανατολής και του Καυκάσου, στην οποία συνεννοούνταν μεταξύ τους οι υπήκοοι της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας και των γύρω χωρών.

Οι Πόντιοι μεταλλωρύχοι ήταν αυτοί που έφεραν από τις πατρίδες τους τη συνήθεια να δίνουν στα ορυχεία αλλά και στους οικισμούς τους τουρκικές ονομασίες.

Οι μεταλλωρύχοι αυτοί ασχολήθηκαν κυρίως με την εξόρυξη του χαλκού. Ο μεγάλος Αρμένιος ιστορικός Αρακέλ Μπαμπαχανιάν (1860-1932) είχε γράψει χαρακτηριστικά: «Ο Έλληνας έρχεται από μακριά, φέρνει μαζί του λίγα λεφτά, κάθεται και κάνει τη δουλειά του. Και ό,τι κάνει, το κάνει καλά, άριστα. Το έργο αυτό θεωρείται πως είναι του Έλληνα και κανενός άλλου. Αν δεν πλησιάσει ο Έλληνας τα ορυχεία, δεν θα το κάνει κανείς».

Είναι γεγονός ότι η εκβιομηχάνιση της μεταλλουργίας στον Καυκάσο και η εγκατάσταση του ηλεκτρισμού συνδέεται με το όνομα του Πόντιου βιομήχανου Χαράλαμπος Κουντούροβ, ο οποίος ίδρυσε το πρώτο εργοστάσιο χαλκού στην περιοχή. Ήταν έμπορος από την Κρώμνη της περιφέρειας Αργυρούπολης, ο οποίος πήγε στην Αρμενία το 1851 και το 1853 ίδρυσε το εργοστάσιο – τον ακολούθησαν πάνω από 100 Έλληνες εργάτες από τον Πόντο.

Σειρά είχε η κατασκευή και λειτουργία υδροηλεκτρικού σταθμού και σταδιακά η ίδρυση επιπλέον ελληνικών επιχειρήσεων, όπως αρτοποιεία και εμπορικά καταστήματα. Μέχρι τα τέλη της δεκαετίας του 1850, η οικογένεια Κουντούροβ ίδρυσε και άλλα μεταλλεία και εργοστάσια.

Το 1865 οι ευπατρίδες αδερφοί Κουντούροβ έχτισαν τον ελληνικό ναό του Αγίου Χαράλαμπος στο Καβάρτ, αποκαλούμενου

από τους ντόπιους «Εκκλησία των Μπερτζέν», δηλαδή «Εκκλησία των Ελλήνων» – τα ερείπια της υπάρχουν ως σήμερα και είναι εντυπωσιακά. Αξίζει να σημειωθεί ότι στα γεωργιανά η λέξη μπερτζέν είναι διπλής σημασίας, καθώς σημαίνει τον σοφό αλλά και τον Έλληνα, κατά περίπτωση. Με την ενσωμάτωση των εδαφών του Κυβερνείου του Καρς στην Τουρκία το 1921, μέρος των Ελλήνων μεταναστεύουν και πάλι στην Αρμενία. Στα χρόνια του κομμουνισμού, ενώ η Αρμενία αποτελούσε Σοβιετική Σοσιαλιστική Δημοκρατία – οι Έλληνες ήταν πάνω από 5.600. Όσον αφορά το Αρτσάχ – την αρχαία «Ορχιστηνή» του Στράβωνα –, εκεί τον 18ο αιώνα ιδρύθηκε το Μεχμανά από τους Έλληνες που ανακάλυψαν φλέβα μετάλλου κοντά στο χωριό. Οι μεταλλωρύχοι αυτοί επίσης προέρχονταν από τον Ανατολικό Πόντο και αργότερα έφεραν τις οικογένειές τους για μόνιμη εγκατάσταση.

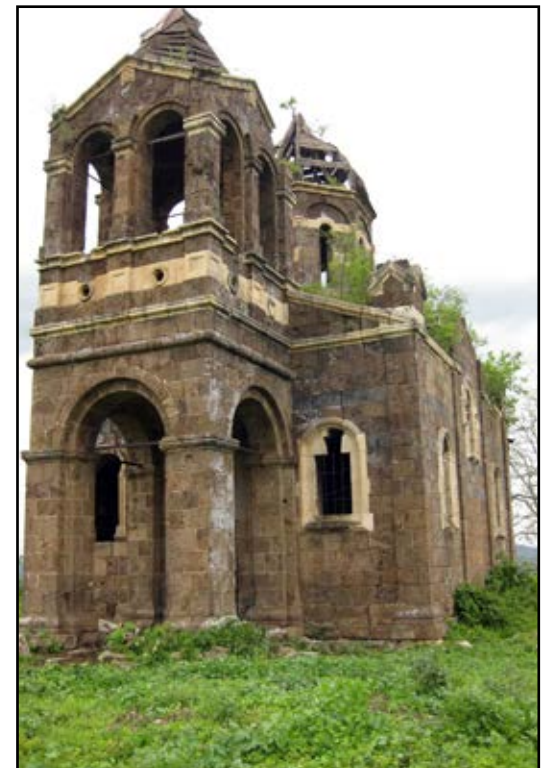
Σε όλη την ιστορία του Αρτσάχ, ως τα πολύ πρόσφατα γεγονότα του 2023, η ελληνική κοινότητα εκεί υπέστη την ίδια μοίρα με τους Αρμένιους.

Μετά τη διάλυση της Σοβιετικής Ένωσης τη δεκαετία του '90, πολλοί Έλληνες της Αρμενίας μετανάστευσαν στην Ελλάδα, στη Ρωσία και σε άλλες χώρες. Όσοι έμειναν οργανώθηκαν σε ομοσπονδία για πρώτη φορά το 1994, καθώς ως τότε οι ελληνικές κοινότητες της περιοχής δεν ήταν οργανωμένες θεσμικά.

Το έτος 2019 η ομοσπονδία των ελληνικών κοινωνικών οργανώσεων ονομάστηκε Ένωση Ελληνικών Κοινοτήτων Αρμενίας. Η ελληνική κοινότητα αριθμεί περίπου 900 άτομα από μικτές οικογένειες. Η Ένωση έχει ισχυρούς δεσμούς με την πρεσβεία της Ελλάδας στην Αρμενία.

Στιγμιότυπο από την ελληνική κατασκήνωση στο Στεπαναβάν της Αρμενίας, 27-30 Ιουνίου 2025

Ο ναός του Αγίου Χαράλαμπος στο Καβάρτ

Με τη βοήθεια από ελληνικής πλευράς παρέχονται δωρεάν μαθήματα ελληνικών, οι διδάσκοντες συμμετέχουν σε επιμορφωτικά προγράμματα στην Ελλάδα, τα παιδιά επισκέπτονται τις ελληνικές κατασκήνσεις και η νεολαία συμμετέχει σε διάφορες εκδηλώσεις στην Ελλάδα. Η αρμενική κυβέρνηση επίσης βοηθά την ελληνική μειονότητα, με την επιχορήγηση εκδηλώσεων και της ελληνικής παιδικής κατασκήνωσης. Οι περισσότεροι Έλληνες συνεχίζουν να κατοικούν σήμερα στην πρωτεύουσα Γερεβάν, αλλά και στην περιφέρεια, στο Αλαβερντί, στο Λορί και στους πέριξ οικισμούς: Αχταλά, Μαντάν και Σαμλούχ.

Είναι πλήρως ενταγμένοι στην αρμενική κοινωνία και συνεχίζουν να διαπρέπουν στις τέχνες και στις επιστήμες και να συμβάλλουν στην πολιτική και κοινωνική ζωή της χώρας. Διοργανώνουν εκδηλώσεις εντός της Αρμενίας και συμμετέχουν ενεργά σε διεθνές επίπεδο σε όλες τις διεργασίες της ελληνικής διασποράς και του Ποντιακού Ζητήματος.

Ο διασημότερος ομογενής της Αρμενίας είναι ο Γεώργιος Γκουρτζιέφ – ο Πόντιος μυστικιστής και μεγάλος μουσικοσυνθέτης του περασμένου αιώνα, γεννημένος στην Αλεξανδρούπολη (Γκιουμρί). Από μικρή ελληνοαρμενική οικογένεια κατάγεται η σύγχρονη τραγουδίστρια της ομογένειας και πρόεδρος του Συλλόγου Ελλήνων Μόσχας Αριάδνη Προκοπίδου.

Πηγές:

- Μ. Κορομηλά, Οι Έλληνες στη Μαύρη Θάλασσα από την εποχή του Χαλκού ως τις αρχές του 20ού αιώνα, εκδ. Πανόραμα, 1992.
- Χ. Σαμουηλίδης, Ιστορία του Ποντιακού Ελληνισμού, εκδ. Εκδοτικός Οίκος Αδελφών Κυριακίδη, 2009.
- Στράβων, Γεωγραφικά ΙΑ.
- Κ. Α. Τακίρτάκογλου, Η Αρμενία μεταξύ Βυζαντίου και Χαλιφάτου (885-929), εκδ. Ηρόδοτος, 2018.
- Μαρία Λαζάρεβα, Οι Έλληνες της Αρμενίας: Γιατί οι Έλληνες αγαπούν την Αρμενία; [ethnos.gr].
- Каварт. Откуда в Армении греки и почему их села провалились под землю? [dzen.ru].
- Γκαρνί. Ο αρχαιοελληνικός ναός στα βουνά της Αρμενίας. Ποιος τον κατασκεύασε και τι συμβολίζουν οι 24 κίονες [michanito-uxropou.gr].

Γνώμη

Στην πολιτική ζωή της Αρμενίας τα τελευταία χρόνια, το νεοφερμένο αφήγημα «πραγματική Αρμενία» χρησιμοποιείται όλο και περισσότερο από την σημερινή εξουσία. Με τον όρο αυτό επιχειρείται η προβολή μιας εικόνας που παρουσιάζεται ως «ρεαλιστική, αντικειμενική και ειλικρινής». Όμως, το κρίσιμο ερώτημα παραμένει: ποιο είναι το πραγματικό και ποια είναι η πραγματικότητα που ο λαός της Αρμενίας βίωσε και εξακολουθεί να βιώνει υπό την παρούσα εξουσία;

Η απάντηση δεν μπορεί να δοθεί με τους όρους που η κυβερνητική προπαγάνδα προσπαθεί να επιβάλλει στην αρμενική κοινωνία.

Τα γεγονότα μιλούν από μόνα τους: η «πραγματική Αρμενία» που παρουσιάζει το σημερινό καθεστώς είναι η Αρμενία της ήττας, των απωλειών και της υπονόμευσης της εθνικής κυριαρχίας. Ο πόλεμος των τελευταίων ετών οδήγησε σε μια καταστροφική πραγματικότητα: στην απώλεια του Αρτσάχ, στη βίαιη έξοδο των 120.000 προσφύγων, στην τραγωδία των αιχμαλώτων, στις επιδρομές και την κατοχή κυρίαρχων εδαφών της Αρμενίας από το Αζερμπαϊτζάν, στον εξαναγκασμό της αλλαγής των θεμελιωδών όρων του Συντάγματος, στην ανεξήγητη μείωση των δαπανών για την άμυνα της χώρας.

Η οδυνηρή αυτή πραγματικότητα δεν ενισχύει, αλλά αποδυναμώνει με συστηματικό τρόπο τα θεμέλια του κράτους.

Ταυτόχρονα, η κυβέρνηση απέτυχε να διαφυλάξει τα εθνικά σύμβολα και τις αξίες. Η ιστορική υπόθεση της διεθνούς αναγνώρισης και διεκδίκησης της Γενοκτονίας των Αρμενίων υποβαθμίστηκε, δίνοντας την εντύπωση ότι το κράτος παραιτείται από έναν θεμελιώδη πυλώνα της εθνικής ταυτότητας. Στο εσωτερικό μέτωπο, καλλιεργήθηκε κλίμα φόβου απέναντι στις προθέσεις του εχθρού, όπου η πολιτική της κυβέρνησης συρρικνώθηκε σε μια αλυσίδα παραχωρήσεων και σιωπής.

Παράλληλα, επιχειρείται ο ευτελισμός του απελευθερωτικού αγώνα του Αρτσάχ και γίνεται μια συστηματική προσπάθεια να παρουσιαστεί σαν ένας επιθετικός πόλεμος από την πλευρά των Αρμενίων, ρίχνοντας νερό στο μύλο της προπαγάνδας των Αζέρων.

Σε διεθνές επίπεδο, η Αρμενία παρουσιάζεται ως πιστός εκτελεστής των προθέσεων των μεγάλων δυνάμεων της περιοχής, χωρίς αυτόνομη στρατηγική. Αντί να διαμορφώνει πρωτοβουλίες, εγκλωβίζεται σε έναν γεωπολιτικό λαβύρινθο, λειτουργώντας ως παθητικός παράγοντας υπό την πίεση ξένων επιδιώξεων. Ο πρόεδρος του Αζερμπαϊτζάν Ιλχάμ Αλίεφ διαρκώς ενδυναμώνει την προκλητική του στάση απέναντι στην Αρμενία, παρουσιάζοντας τη χώρα μας ως ένα επιθετικό κράτος, ακόμα και από το βήμα του ΟΗΕ, ενώ η Τουρκία συνεχίζει να συνδέει την περιφερειακή ειρήνη στον Καύκασο με την πλήρη ικανοποίηση των απαιτήσεων του Αζερμπαϊτζάν. Η Αρμενία απλά ψελλίζει ευχολόγια για την «συνθήκη ειρήνης», ενώ ο πρωθυπουργός από το ίδιο βήμα εμφανίζεται ως επαίτης στη διεθνή πολιτική σκηνή, ως ένας φοβισμένος κυβερνήτης, δίχως καν να εγείρει το αναφαίρετο

δικαίωμα των κατοίκων του Αρτσάχ να επιστρέψουν στην πατρογονική γη.

Στο εσωτερικό της κοινωνίας, η εξουσία ενίσχυσε τον διχασμό και την αυταρχικότητα.

Αντί για ενότητα, η κοινωνία διαχωρίστηκε σε στρατόπεδα, μέλη της αντιπολίτευσης και της εκκλησίας αντιμετωπίζουν πολιτικές διώξεις, ενώ η διασπορά — η οποία ιστορικά υπήρξε ζωτικός παράγοντας για την ύπαρξη και την πρόοδο του έθνους — απομονώθηκε. Η πολιτική της κυβέρνησης να αποσυνδέσει τον παγκόσμιο αρμενισμό από την πατρίδα είναι απαράδεκτη για έναν λαό που αντλεί την ύπαρξή του από την ιστορική του γη και τον πολιτισμό του.

Η σημερινή εξουσία επιχειρεί να δημιουργήσει νέες «πραγματικότητες» στις οποίες η συλλογική μνήμη αποδυναμώνεται, οι αξίες αλλοιώνονται και η εθνική ιδέα παραμερίζεται. Αντί αυτών, προωθείται το αφήγημα μιας πλασματικής ευμάρειας που αποπροσανατολίζει την πορεία του λαού, απομακρύνοντας τον από την επιδίωξη της εθνικής αξιοπρέπειας και τη διατήρησης της ιστορικής μνήμης. Ωστόσο, ο αρμενικός λαός, που επέζησε επί αιώνες μέσα από καταστροφές και αντιξοότητες, δεν μπορεί να αποδεχθεί τέτοιες αυταπάτες.

Οι βουλευτικές εκλογές του 2026 πλησιάζουν. Στον αντίποδα της προπαγάνδας της εξουσίας, η αντιπολίτευση μέχρι στιγμής δεν κατόρθωσε να παρουσιάσει ένα ξεκάθαρο και ριζοσπαστικό σχέδιο που θα μπορούσε να εμπνεύσει τον λαό σε μια νέα πορεία. Αντίθετα, αρκέστηκε στην κριτική της πολιτικής των κυβερνώντων και σε σπασμωδικές αντιδράσεις, χωρίς ορατό αποτέλεσμα. Η πρόκληση είναι να διαμορφωθεί μια στρατηγική θεμελιώδους αλλαγής, βασισμένη στην αποκατάσταση της εθνικής αξιοπρέπειας, στην υπεράσπιση της κυριαρχίας και στη συσπείρωση του αρμενισμού γύρω από την πολιτική. Ο ρόλος της Διασποράς καθίσταται κρίσιμος στην διαμόρφωση της συνοχής του αρμενικού έθνους. Πρωτίστως, είναι αναγκαία η συσπείρωση των πολιτικών και κοινωνικών φορέων που απαρτίζουν τον κορμό της Διασποράς γύρω από ένα εθνικό σχέδιο ενιαίου μετώπου με όραμα. Μόνο έτσι μπορεί να δημιουργηθεί μια νέα ελπίδα και προοπτική για το μέλλον που θα αγκαλιάσει τον απανταχού αρμενισμό.

Εάν συνεχιστεί η παρούσα πορεία και η σημερινή εξουσία καταφέρει έστω και οριακά να ανανεώσει τη θητεία του, τότε είναι βέβαιο ότι θα επιβληθούν ακόμη πιο επικίνδυνες αλλαγές που θα υπονομεύσουν τις πνευματικές και πολιτικές αξίες του αρμενικού λαού, θα αλλοιώσουν την ταυτότητά του και θα τον αποκόψουν από το ιστορικό αξιακό του σύστημα.

Η αλήθεια είναι ότι ο αρμενικός λαός βρίσκεται μπροστά σε μια καθοριστική καμπή. Είτε σύσσωμη θα χαράξει μια νέα πορεία, θεμελιωμένη στις εθνικές του αξίες και την κυριαρχία του, είτε θα συνεχίσει να βυθίζεται σε μια αλυσίδα από «πραγματικότητες» που οδηγούν με μαθηματική ακρίβεια σε μια επικίνδυνη περιδίνηση.

«AZAT OP»

Αρχαιολογία

Οι Λίθοι των Δράκων
Λύθηκε το μυστήριο 6.000 ετών της Αρμενίας;

Μια νέα μελέτη έριξε φως στις μυστηριώδεις «πέτρες των δράκων» της Αρμενίας — τα γιγαντιαία προϊστορικά μνημεία που ονομάζονται τοπικά «Βισάμπ» — απαντώντας επιτέλους σε ένα ερώτημα που απασχολούσε τους ερευνητές για πάνω από έναν αιώνα.

Με ύψος που φτάνει τα 5,5 μέτρα και βάρος αρκετών τόνων, αυτές οι σκαλισμένες πέτρες, που συχνά έχουν σχήμα ψαριού ή αγελάδας, βρίσκονται διάσπαρτες σε όλη την Αρμενική Οροσειρά. Αν και για πολύ καιρό θεωρούνταν μέρος μιας ξεχασμένης λατρείας, νέα στοιχεία υποδηλώνουν τώρα ότι χρησιμοποιούνταν σε αρχαία τελετουργικά που σχετιζόνταν με το νερό και σε πρώιμες πρακτικές άρδευσης.

Η έρευνα, που διεξήχθη από το Κρατικό Πανεπιστήμιο του Γερεβάν και το Ινστιτούτο Αρχαιολογίας και Εθνογραφίας, ανέλυσε 115 Βισάμπ σε ολόκληρη την περιοχή. Η μελέτη, που δημοσιεύθηκε στο *NPI Heritage Science*, είναι η πρώτη στατιστική εξέταση των μνημείων, χρησιμοποιώντας ραδιοχρονολόγηση, χωρική ανάλυση και ακριβείς μετρήσεις. Τα ευρήματα αποκαλύπτουν ότι οι πέτρες τοποθετήθηκαν σκόπιμα κοντά σε πηγές, λίμνες και προϊστορικά αρδευτικά κανάλια, υποδηλώνοντας ότι χρησιμοποιήθηκαν ως ιερά σημάδια σε ένα πολύπλοκο σύστημα διαχείρισης των υδάτων.

Χρονολογούμενες μεταξύ 4200 και 4000 π.Χ., οι «Λίθοι των Δράκων» ανήκουν στην Χαλκολιθική εποχή και είναι συγκρίσιμες με τις πρώτες φάσεις κατασκευής άλλων μετα-τοποθεσιών όπως το Στόουνχεντζ. Οι ερευνητές κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι οι λίθοι χωρίζονται σε δύο διαφορετικές ομάδες. Οι λίθοι σε σχήμα ψαριού βρίσκονται σε υψηλότερα υψόμετρα — σε ένα σημείο πάνω από 2.740 μέτρα πάνω από την επιφάνεια της θάλασσας — κοντά σε φυσικές πηγές νερού, ενώ οι πέτρες σε σχήμα αγελάδας είναι πιο συχνές σε μεσαία υψόμετρα σε κοιλάδες όπου το νερό χρησιμοποιούνταν για γεωργικές χρήσεις. Αυτό το μοτίβο κατανομής ταιριάζει απόλυτα με τις αρχαίες ζώνες άρδευσης, υποστηρίζοντας τις θεωρίες που προτάθηκαν πριν από σχεδόν έναν αιώνα.

Η διαδικασία προμήθειας, λάξευσης και μεταφοράς των λίθων ήταν τεράστια. Ιερισσότεροι είναι κατασκευασμένοι από τοπικό βασάλτη ή ανδεσίτη, αλλά μερικοί ζυγίζουν πάνω από τέσσερις τόνους. Η μεγαλύτερη, η *Καρακάπ 3*, τοποθετήθηκε σε ύψος άνω των 2.775 μέτρων, διαφεύδοντας τις εικασίες ότι τα μικρότερα μνημεία θα χτίζονταν σε περιοχές όπου οι εποχές εργασίας χωρίς χιόνι ήταν σύντομες. Αντίθετα, οι κατασκευαστές ξεκίνησαν τη μεταφορά τεράστιων λίθων σε περιοχές μεγάλου υψόμετρου, μια δραστηριότητα που έπρεπε να επιτευχθεί μέσω οργανωμένου ανθρώπινου δυναμικού, σχεδιασμού και παροχής προμηθειών για τους εργάτες υπό τις σκληρές συνθήκες του βουνού.

Η σκόπιμη τοποθέτηση των μνημείων υπογράφει τη συμβολική και πολιτιστική ση-

μασία που αποδίδονταν στο νερό από τις προϊστορικές κοινότητες. Με την ανέγερση αυτών των πέτρινων δράκων σε στρατηγικά σημεία κατά μήκος των φυσικών υδάτινων συστημάτων, οι κοινότητες όχι μόνο καθαγίαζαν τη γη, αλλά και έδειχναν μια βαθιά κατανόηση της διαχείρισης των υδατικών πόρων.

Τα μνημεία ήταν θρησκευτικά σύμβολα, αλλά και δείκτες κρίσιμων πόρων, υπογραμμίζοντας τον ρόλο του νερού ως δύναμης που συντηρεί τη ζωή.

Με την πάροδο του χρόνου, η παράδοση των λίθων των δράκων συνεχίστηκε και εξελίχθηκε. Σε τοποθεσίες όπως το Τιρινκά-τάρ στο όρος Αρακάτζ, με τη μεγαλύτερη γνωστή συγκέντρωση δώδεκα λίθων Βισάμπ, οι μεταγενέστεροι πολιτισμοί πρόσθεσαν τα δικά τους επίπεδα σημασίας. Το Βασίλειο των Ουραρτού χάραξε σφηνοειδή γραφή στις υπάρχουσες πέτρες, ενώ οι χριστιανικές κοινότητες χάραξαν σταυρούς και θρησκευτικά μοτίβα αιώνες αργότερα. Αυτή η συνέχεια μαρτυρά τη διαχρονική πνευματική σημασία αυτών των τοποθεσιών σε ένα μεταβαλλόμενο πολιτισμικό και θρησκευτικό τοπίο.

Εκτός από την περιφερειακή τους σημασία, η μελέτη προσφέρει νέες πληροφορίες για τις προϊστορικές κοινωνίες σε όλο τον κόσμο. Συνδυάζοντας τα Βισάμπ με άλλα ιερά τοπία σε μεγάλο υψόμετρο, οι ερευνητές υποστηρίζουν ότι τα αρμενικά μνημεία απεικονίζουν μια κοινή ανθρώπινη επιθυμία να συσχετίσουν τη μνημειώδη κατασκευή με λατρευτικές πρακτικές που απαιτούν συλλογική προσπάθεια. Οι «πέτρες των δράκων» δεν είναι λοιπόν περιέργα αντικείμενα, αλλά αντανακλούν μια εξελιγμένη προϊστορική κοσμοθεωρία που περιστρέφεται γύρω από το νερό ως κέντρο της ζωής και της θρησκείας.

Η έρευνα ερμηνεύει τους «Λίθους των Δράκων» όχι ως τυχαία λείψανα, αλλά ως αποδεικτικά στοιχεία μιας οργανωμένης, εξαιρετικά συμβολικής παράδοσης. Για τους ανθρώπους που τις σμίλεψαν και τις ανέβασαν πριν από έξι χιλιάδες χρόνια, τέτοια μνημεία ήταν κάτι περισσότερο από τεχνικά επιτεύγματα. Ήταν ιερές συνδέσεις μεταξύ βουνών, νερού και ανθρώπινης ζωής — μια απόδειξη της πολιτιστικής φαντασίας των πρώτων κοινωνιών της Αρμενίας.

Πηγή: *Archaeology News*

Ειδήσεις - Επικαιρότητα

Διεθνής έκθεση από το Λούβρο στο Ιστορικό Μουσείο της Αρμενίας

Διεθνής έκθεση με τίτλο «**Ιερός Διάλογος: Από το Λούβρο στο Ιστορικό Μουσείο της Αρμενίας**» εγκαινιάστηκε στο Ιστορικό Μουσείο της Αρμενίας, στις 21 Σεπτεμβρίου, Ημέρα Ανεξαρτησίας της Αρμενίας. Η έκθεση πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο της συνεργασίας μεταξύ του Ιστορικού Μουσείου της Αρμενίας και του Μουσείου του Λούβρου στο Παρίσι, με την υποστήριξη του Υπουργείου Παιδείας, Επιστήμης, Πολιτισμού και Αθλητισμού. Στην έκθεση παρουσιάζονται δεκαέξι εξαιρετικά έργα ανατολικής χριστιανικής τέχνης από τη συλλογή του Λούβρου, τα οποία εκτίθενται δίπλα σε επιλεγμένα αντικείμενα από τις πλούσιες συλλογές του Ιστορικού Μουσείου της Αρμενίας. Τα εκθέματα καλύπτουν χρονικά την περίοδο από τον 4ο έως τον 19ο αιώνα και περιλαμβάνουν δείγματα υαλουργίας και ξυλογλυπτικής, λαξευμένα λίθινα αντικείμενα όπως χασοκάρ (*αρμενικοί σταυροί*) και αρχιτεκτονικά θραύσματα, εξαιρετικά κοσμήματα, καθώς και εκκλησιαστικά άμφια, παραπετάσματα, λειτουργικά σκεύη και εικόνες. Η Πρόεδρος και Διευθύντρια του Λούβρου, *Laurence des Cars*, εξέφρασε την ευγνωμο-

σύνη της για την ευκαιρία να τιμηθεί η πολιτιστική κληρονομιά της Αρμενίας σε μια τόσο σημαντική ημέρα. Τόνισε ότι ο «**Ιερός διάλογος**» που αναπτύσσεται μέσα από την έκθεση αντικατοπτρίζει το βάθος και τη σημασία της συνεργασίας μεταξύ των δύο χωρών. Ο Διευθυντής του Ιστορικού Μουσείου, Ταβίτ Μπογοσιάν, τόνισε ότι τα εκθέματα είναι πνευματικά και καλλιτεχνικά αριστουργήματα, που προέρχονται από περιοχές που εκτείνονται από την Αίγυπτο έως τη Βυζαντινή Αυτοκρατορία και την Αρμενία, αντανakλώντας πολιτιστικά δείγματα που εκτείνονται από τον 4ο έως τον 19ο αιώνα. «**Για εμάς, αυτή η συνεργασία με το Λούβρο είναι καθοριστικής σημασίας – όχι μόνο ως νέα μορφή πολιτιστικής ανταλλαγής, αλλά και ως αφετηρία για μια νέα και άμεση συνεργασία. Η υλοποίηση της έκθεσης κατέστη δυνατή χάρη στην ενεργό υποστήριξη της Υπουργού Ζάνα Ανδρεασιάν. Είμαστε ιδιαίτερα χαρούμενοι που αυτή η έκθεση κατάφερε να υλοποιηθεί σε τόσο σύντομο χρονικό διάστημα**», δήλωσε ο Μπογοσιάν. Η έκθεση θα παραμείνει ανοιχτή για το κοινό έως τις 21 Μαρτίου 2026.

Στην Αρμενία ο διεθνής διαγωνισμός γευσιγνωσίας Concours Mondial de Brussels 2026

Στην Αρμενία θα πραγματοποιηθεί ο διεθνής διαγωνισμός γευσιγνωσίας κρασιών *Co-nours Mondial de Brussels 2026*. Η υλοποίηση της εκδήλωσης θα συμβάλει στην αύξηση της αναγνωρισιμότητας και της φήμης της Αρμενίας, στην τοποθέτησή της ως ασφαλούς και σύγχρονης χώρας, στην επέκταση του πολιτιστικού τουρισμού, στην αναζωογόνηση της ζωής των περιφερειακών κοινοτήτων της Αρμενίας, στην προώθηση και εξαγωγή αρμενικών κρασιών στις διεθνείς αγορές, την αύξηση της αναγνωρισιμότητας της Αρμενίας ως ελκυστικής χώρας για τον οινοτουρισμό, τη δημιουργία νέων επιχειρηματικών σχέσεων, νέων ευκαιριών για συνεργασία, τη διάδοση της κουλτούρας της κατανάλωσης κρασιού στην εγχώρια αγορά και την ανταλλαγή επαγγελματικής εμπειρίας. Ο διεθνής διαγωνισμός γευσιγνωσίας κρασιών *Concours*

Mondial de Bruxelles θεωρείται μοναδικός ως προς τη μορφή του, ο μεγαλύτερος και πιο διάσημος διαγωνισμός στον κόσμο, με 30ετή ιστορία. Εκτός από την Αρμενία, αιτήσεις για τη διοργάνωση του διαγωνισμού το 2026 υπέβαλαν η Γεωργία, η Ρουμανία και η Μολδαβία.

«Η αμυντική συνεργασία με την Αρμενία αναπτύσσεται», πρέσβης του Ιράν

Η συνεργασία με την Αρμενία στον τομέα της άμυνας αναπτύσσεται, δήλωσε σε συνέντευξη Τύπου ο πρέσβης του Ιράν στην Αρμενία Μεχντί Σομπχάνι. Σύμφωνα με τον πρέσβη, η συνεργασία αποσκοπεί στην ενίσχυση της αμυντικής ικανότητας της Αρμενίας και στη διασφάλιση της σταθερότητας στην περιοχή. «**Πέρυσι, ο υπουργός Άμυνας της Αρμενίας επισκέφθηκε το Ιράν, ενώ φέτος, μετά από 17 χρόνια, ο υπουργός άμυνας του Ιράν επισκέφθηκε την Αρμενία, γεγονός που μαρτυρά την νέα φάση ανάπτυξης της αρμενο-ιρανικής συνεργασίας στον τομέα της άμυνας. Η συνεργασία με την Αρμενία στον τομέα της άμυνας δεν στρέφεται εναντίον οποιασδήποτε άλλης χώρας. Στόχος της είναι η ενίσχυση**

των δυνατοτήτων της Αρμενίας, ώστε να μπορεί να προστατεύσει τον εαυτό της. Στόχος της είναι αποκλειστικά η ενίσχυση της σταθερότητας στην περιοχή», τόνισε ο πρέσβης.

Հոգեւոր

Սուրբ Գեորգը հայ ժողովուրդի կեանքին մէջ

Հայ եկեղեցին սուրբ Գեորգի յիշատակը կը նշէ խաչվերացի յաջորդող երկրորդ Կիրակի կամ Վարազյա Սուրբ Խաչին նախորդող Շաբաթ օրը՝ Սեպտեմբերի 25-էն Հոկտեմբերի 1 շրջանին: Հայ ժողովուրդի հոգեւոր ու մշակութային ժառանգութեան մէջ Սուրբ Գեորգը (*յայտնի նաեւ որպէս Սուրբ Գեորգ զօրավար*) ունի յատուկ մեծ: Ան քրիստոնէական եկեղեցւոյ մէջ, պատկանելի մարտիրոս մըն է, որ իր կեանքով եւ նահատակութեամբ դարձած է հաւատքի, քաջութեան եւ զոհաբերութեան խորհրդանիշ:

Սուրբ Գեորգի կերպարը

Ըստ աւանդութեան, Գեորգ ծնած է Կապադովկիոյ մէջ (*մօտ Երրորդ դար*) ու դեռ երիտասարդ հասակին զինուորական ծառայութեան անցած է: Անոր քաջութիւնն ու ազնուութիւնը դարձուցած են զինք յարգուած ու սիրուած զինուորական հրամանատար: Սակայն երբ կայսեր հրամանով սկսած է քրիստոնէաներու հալածանքը, Գեորգ ոչ միայն չի հրաժարիր իր հաւատքէն, այլեւ հրապարակաւ կը խոստովանի իր քրիստոնէայ ըլլալը: Այդ պատճառով ան կը ձերբակալուի եւ անասելի տանջանքներ անցնելով՝ կը նահատակուի:

Հայ իրականութեան մէջ պաշտամունքը

Հայ եկեղեցին վաղ շրջաններէն Սուրբ Գեորգը ընդունած է իբրեւ մարտիրոս սուրբ: Հայաստանեան գիղերու ու քաղաքներու մէջ յաճախ կը հանդիպինք անոր անունով եկեղեցիներու եւ մատուռներու: Բազմաթիւ շրջաններու մէջ ան կը նկատուի պաշտպան սուրբ՝ յատկապէս հողագործներու եւ գիւղացիներու կողմէ: Սուրբ Գեորգի տօնը (*Մայիսի*

5-ին, ըստ Հայաստանեայց եկեղեցւոյ տօնացոյցի) դարձած է ուխտի օր, որուն ընթացքին ժողովուրդը կը դիմէ անոր բարեխօսութեան:

խորհրդանշանակութիւնը

Սուրբ Գեորգի ամենէն նշանաւոր պատկերն է վիշապին դէմ անոր կռիւը: Այս պատկերին խորքին մէջ ոչ միայն առասպելական դէպք մը կայ, այլ անելի լայն իմաստ՝ բարիի յաղթանակը չարին վրայ: Հայ ժողովուրդը, որ բազմիցս դէմ յանդիման կանգնած է ծանր փորձութիւններու, Սուրբ Գեորգի կերպարին մէջ գտած է տոկոսութեան եւ յաղթանակի ոգի:

Ժողովրդական աւանդոյթներ

Հայ գիւղական կենցաղին մէջ Սուրբ Գեորգը յաճախ կ'ապուած է գարնան եւ բերքի առատութեան հետ: Գեորգայ տօնին առիթով սովորութիւն եղած է գիւղացիներուն՝ անասունները օրհնութեան առաջնորդել, դաշտերուն մէջ զոհաբերում կատարել եւ աղօթել առատ բերքի համար: Այսպէս, Սուրբ Գեորգը նաեւ դարձած է կենցաղային հաւատալիքներու եւ արարողութիւններու կենսական մասնիկ:

Վերջաբան

Սուրբ Գեորգը հայ ժողովուրդի համար ոչ միայն հաւատքի մարտիրոս է, այլ նաեւ՝ տոկոսութեան՝ քաջութեան ու յոյսի խորհրդանիշ: Անոր կերպարը, եկեղեցիներուն սրբապատկերներուն եւ ժողովրդական աւանդութիւններուն մէջ, շարունակ կը ներշնչէ հայ քրիստոնէաները՝ յիշեցնելով, որ ճշմարիտ հաւատքն ու արդար կեանքը ի վերջոյ կը յաղթեն բոլոր փորձութիւններուն:

Կէսօրուան ճաշկերոյթ Գարեւայի մէջ

Գարեւայի ակումբի յանձնախումբը Կիրակի, 19 Հոկտեմբեր 2025-ի կէսօրուան ժամը 1:30-էն սկսեալ կը կազմակերպէ ճաշկերոյթ:

Եկէք բոլորս միասին ընկերային ժամեր անցնենք, ճաշով եւ գաւաթ մը գինիով: Միհրան Չալրքեանի նուագախումբը, պիտի զուարճացնէ «Նեպէթիքա» յայտագիրով:

Սեղան ապահովելու համար հեռ. Կոստան Եզեկիւլեանին 6972873042

Հոգեհանգիստ

Աթենքի Ս. Գրիգոր Լուսավորիչ Մայր եկեղեցույ հոգեւոր հովիւը, Հոգաբարձութիւնն ու Տիկնանց մարմինը կը ծանուցանեն թէ Կիրակի, 5 Հոկտեմբերին, սուրբ եւ անմահ պատարագի աւարտին, հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի եկեղեցույ բարերար **ԱՆԴՐԱՆԿ ԵՈՒԾԵԱՆԻ** մահուան 3-րդ տարելիցին առիթով: Հոգեսուրճ՝ եկեղեցույ սրահը:

Հոգեհանգիստ

Տիկին Ազատուհի Տիշեան եւ զաւակը Կարօ, տէր եւ տիկին Արմէն եւ Ատրիկ Պետրոսեան եւ զաւակը Մարալ, տիկին Վալանթին Տիշեան եւ զաւակը Ալէլոս կը ծանուցանեն թէ Կիրակի, 5 Հոկտեմբեր 2025-ին, Քսանթիի Ս. Աստուածածին եկեղեցույ մէջ, սուրբ եւ անմահ պատարագի աւարտին, հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի իրենց մօր եւ մեծ մօր **ՄԱՐԻՔԱ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆԻ** մահուան քառասունքին առիթով: Հոգեսուրճ՝ պիտի հրամցուի ազգապատկան սրահին մէջ:

Նուիրատուութիւններ

Իրենց մօր եւ մեծ մօր՝ **ՄԱՐԻՔԱ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆԻ** մահուան քառասունքին առիթով տէր եւ տիկին Արիս եւ Ատրիկ Պետրոսեան եւ զաւակը Մարալ Քսանթիի Ս. Աստուածածին եկեղեցույ կը նուիրեն 200, Հ. Գթ. Խաչի Քսանթիի «Արաքս» մասնաճիւղին 200, «Արմենիքա» պարբերաթերթին 100 եւրօ: Նոյն առիթով կը նուիրեն.

- Տէր եւ տիկին Գեորգ եւ Արաքսի Գոլանեան Քսանթիի Ս. Աստուածածին եկեղեցույ 50 եւրօ:

Սակահ եւ Սեսիլ Մարուքեան ընտանիք Տիտիմոթիիս-Օրեսթիատայի Ս. Գեորգ եկեղեցույ կը նուիրեն 50 եւրօ:

Շաբաթ 18 Հոկտեմբեր

Եկէք բոլորս միասին մեր բաժակները բարձրացնելը
78 անմոռանալի տարիներու կենացը

Չաւարեան Կեդրոնէն Ներս
Երեկոյեան ժամը 21:00-ին

Մուտք՝ 25 եւրօ, 20 եւրօ երիտասարդներուն եւ 15 եւրօ
պատանիներուն համար

Սեղան ապահովելու համար, կրնաք հեռաձայնել հետեւեալ թիւերուն.
Ալէքս 690 709 9816, Վահրամ 694 253 8757

Հ.Յ.Դ. Յունաստանի Պատանեկանի օր

Մեծ ուրախութեամբ կը հրաւիրենք ձեզ
Հ.Յ.Դ. Յունաստանի Պատանեկան Միութեան ձեռնարկին:

Շաբաթ, 4 Հոկտեմբեր, 2025-ին, Ժամը 20:00-ին,
Ֆիքսի «Արամ Մանուկեան» ակումբի սրահէն Ներս:

- Երեկոն պիտի պարունակէ թատերական, երգ պատանիներու կողմէ, վիտէօ-երիզներու եւ նկարներու ցուցադրութիւն տարեշրջանի ընթացքէն:

- Մուտք՝ 12 եւրօ: Մուտքը ազատ է փոքրիկներու եւ մինչեւ 16 տարեկան պատանիներու համար:

- Եթէ կը փափաքիք կրնաք նաեւ սեղան ապահովել:

Յաւելեալ տեղեկութիւններու համար, հեռաձայնել՝
ընկ. Արմէն Աճեմեանին 6989646078 եւ
ընկ. Ալետիս Ալետիսեանին 6980354142

Հ.Յ.Դ. ՊԱՏԱՆԵԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ
ԸՆԴ. ՎԱՐԻՉ ՄԱՐՄԻՆ

Հ.Յ.Դ. ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ
ՊԱՏԱՆԵԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

Սրբոց Թարգմանչաց տօնակատարութիւն

Ի գիտութիւն կը հաղորդենք մեր հաւատացեալ ժողովուրդին, որ Ուրբաթ, 10 Հոկտեմբեր 2025-ի առաւօտեան ժամը 8:30-ին, Սրբոց Թարգմանչաց վարդապետաց տօնին առիթով պիտի մատուցուի Ս. պատարագ Գոքինիոյ ու Նէոս Գոգմոսի մեր եկեղեցիներէն Ներս: Ս. Յակոբ եկեղեցույ մէջ պիտի պատարագէ արժ. Տ. Պարեւոս քինյ. Խաչերեան:

Ներկայ պիտի գտնուի Հայ Կապոյտ Խաչի «Չաւարեան» ազգ. վարժարանի աշակերտութիւնը:

Ս. Կարապետ եկեղեցույ մէջ պիտի պատարագէ արժ. Տ. Նարեկ քինյ. Շահինեան: Ներկայ պիտի գտնուին Հայ Կապոյտ Խաչի «Լ. եւ Ս. Յակոբեան» ազգ. վարժարանի, ինչպէս նաեւ «Ա. եւ Ժ. Ճենազեան» միջնակարգի աշակերտութիւնը: Եկէ՛ք մասնակից դառնալ թարգմանչաց վարդապետաց տօնի Ս. պատարագին եւ գօտեպնդուիլ օրուան խորհուրդով ու պատգամով:

Կրօնական ժողով

«ԱԶԱՏ ՕՐ» օրաթերթ

Խմբագրատուն՝ Արիսթոթելուս 8 – Զալիթէա 17671

Հեռ. 210 9575011 եւ 210 9521359

Տնօրէն՝ Մայք Զիլինկիրեան

Կայքէջ՝ www.azator.gr - e-mail: azatordaily@gmail.com

FB: AZAD OR Armenian Daily Newspaper of Greece

Դրամատան հաշիւ՝ ALPHA BANK - IBAN GR 4901 401 160 116 00 200 200 9080

Տարեկան բաժանորդագրութիւն՝ pdf եւ տպագիր 160 եւրօ, pdf կամ տպագիր 120 եւրօ

Թերթի ելեկտրոնային տարբերակը լոյս կը տեսնէ ամէն օր, Ուրբաթ օրերը կը տպուի:

«AZAT OP» (ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΗΜΕΡΑ) Ημερήσια Αρμενική Εφημερίδα

Ιδιοκτησία: ΕλληνοΑρμενικό Φόρουμ- Μορφωτικό & Πολιτιστικό Σωματείο

Αριστοτέλους 8 – 17671 Καλλιθέα

Έκδοση - Διεύθυνση: Μάικ Τσιλιγκιριάν

Ιστοσελίδα: www.azator.gr - e-mail: azatordaily@gmail.com -

FB: AZAD OR Armenian Daily Newspaper of Greece

ALPHA BANK - IBAN GR 4901 401 160 116 00 200 200 9080

Ετήσια συνδρομή: Pdf & έντυπο 160 ευρώ, pdf ή έντυπο 120 ευρώ

Εκδίδεται ηλεκτρονικά τις εργάσιμες μέρες, την Παρασκευή διατίθεται και έντυπο φύλλο.

«AZAD OR» - Armenian daily newspaper of Greece - 8 Aristotelous 17671, Kallithea – GREECE

Tel. 210 9575011 & 210 9521359 e-mail: azatordaily@gmail.com, web site: www.azator.gr

FB: AZAD OR Armenian Daily Newspaper of Greece

ALPHA BANK - IBAN GR 4901 401 160 116 00 200 200 9080

Υπ. τυπογραφείο Αφοι ΜΥΛΩΝΑ Ο.Ε. ΓΡΑΦΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ - ΜΥΛΑΟΝΤΟΣ 6 ΠΕΡΙΣΤΕΡΙ – ΤΗΛ. 210 5770685